

EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2012 03 23
COM(2012) 128 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

dėl

Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategijos

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

dėl

Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategijos

1. Įžanga

Baltijos jūra ir toliau – viena pažeidžiamiausių Europos zonų. Kiekvieną vasarą joje žydi dumbliai, o per jos siauriausius ir sekliausius sąsiaurius plaukia vis daugiau ir didesnių laivų. Vis dar sprendžiamos praeities atskirties problemos. Reikia stiprinti mokslinius tyrimus, inovacijas ir prekybos ryšius ir šalinti dideles transporto ir energijos jungčių spragas, nes rytinė ir šiaurinė regiono dalys vis dar pernelyg izoliuotos nuo likusios ES dalies.

Dėl šios priežasties 2009 m. birželio mėn. Europos Vadovų Tarybos prašymu Europos Komisija priėmė ES Baltijos jūros regiono strategiją (ES BJRS). Ja sprendžiami pagrindiniai tvarios aplinkos, gerovės, prieinamumo ir saugos bei saugumo uždaviniai ir nagrinėjamos galimybės, kaip šį integruotą, perspektyvų pasaulinio lygio regioną paversti „aukščiausios klasės regionu Europoje“. Ja taip pat siekiama koordinuoti valstybių narių, regionų ir savivaldybių, ES, viso Baltijos regiono organizacijų, finansų institucijų ir nevyriausybinių organizacijų veiksmus ir užtikrinti veiksmingesnį regiono vystymąsi. Strategija taip pat numatoma regione įgyvendinti integruotą jūrų politiką.

2011 m. birželio mėn. Komisija paskelbė pažangos ataskaitą¹. Bendrųjų reikalų taryba 2011 m. lapkričio 15 d. priėmė išvadas, kuriose ragino „Europos Komisiją iki 2012 m. pradžios peržiūrėti ES BJRS“. Šiame komunikate, kuriuo atsiliepiama į minėtą raginimą, siūloma:

- sutelkti dėmesį į strateginius prioritetus,
- suderinti politikos priemones ir finansavimą,
- patikslinti skirtingų subjektų atsakomybę,
- pagerinti komunikavimą.

Strategija turi atspindėti pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategijos „Europa 2020“ tikslus ir kintančią ES politiką, įskaitant svarbų vaidmenį, suteiktą bendradarbiavimui siūlomoje daugiametėje finansinėje programoje ir siūlomose sanglaudos politikos reformose, visų pirma didesnę dėmesį tam tikriems klausimams, ir vaidmenį, suteiktą makroregioninei bei jūros baseino strategijoms bendroje strateginėje programoje, partnerystės susitarimuose ir veiklos programose.

¹ COM(2011) 381 galutinis.

Bendradarbiavimu Baltijos jūros regione stiprinamos ir remiamos kitos ES politikos sritys, pavyzdžiui, klimato kaitos politika, mokslinių tyrimų ir inovacijų priemonė „Horizontas 2020“ ir švietimo programa „Erasmus visiems“, taip pat padedama įgyvendinti integruotą jūrų politiką ir transeuropinių transporto tinklų (angl. TEN-T) politiką. Dabartinis darbas rodo, kad šis makroregioninis požiūris pažangai suteikia naują bendradarbiavimo ir praktinį aspektą.

2. Naujos strateginės programos link

Atsižvelgiant į šiuo metu labai apribotus valstybių biudžetus, nepaprastai svarbus naujoviškas požiūris, galintis padėti kuo geriau panaudoti politikos priemones ir turimas lėšas. Makroregioninis požiūris suteikia galimybę kompleksiskai spręsti uždavinius, kurie per platūs, kad būtų sprendžiami nacionaliniu lygmeniu ir per konkretūs ES-27 lygmeniui.

Kad strategija būtų geriau orientuota ir sutelkta, būtina aiškiau apibrėžti pagrindinius tikslus ir nustatyti, kaip jie turi būti pasiekti. Todėl šiuo komunikatu nustatomi trys **bendri** strategijos **tiksiai**, kurių kiekvienam nustatyti rodikliai ir uždaviniai:

- apsaugoti jūrą;
- sujungti regioną;
- padidinti gerovę.

Tai suteikia naują sistemą, pagal kurią galima įgyvendinti Tarybos rekomendacijas.

2.1. Politinis įsipareigojimas

Kad būtų išlaikytas aukšto lygio politinis įsipareigojimas, strategijos rezultatai turi būti aiškiau apibrėžti tiek nacionaliniu, tiek ES lygmeniu. Kaip to reikalavo Taryba, strategija turėtų būti įtraukta į atitinkamos sudėties Ministrų Tarybos posėdžių darbotvarkę. Į strategijos klausimus turėtų būti atsižvelgta biudžeto ir kitose diskusijose.

Aktyviau dalyvauti turėtų regioniniai ir savivaldybių subjektai. Šie klausimai sprendžiami naujuose sanglaudos politikos teisės aktuose, siūlant, kad į makroregionines strategijas būtų atsižvelgta rengiant ir įgyvendinant naujas programas.

Politinis įsipareigojimas turi virsti administraciniu įsipareigojimu su pakankamu skaičiumi darbuotojų ir jų veiklos tęstinumu.

2.2. Politikos suderinimas

Politikos atsakas turėtų atspindėti teritorinį regiono uždavinių ir galimybių pobūdį. Politikos iniciatyvos turėtų būti nuoseklios ir skatinti sinergiją; geras pavyzdys – siūlomas klimato kaitos aspektų įtraukimas į sanglaudos politiką. Komisija reguliariai stebės politikos raidą, kad užtikrintų jos susiejimą su makroregioniniais tikslais.

Atsižvelgdamos į makroregioninę perspektyvą atitinkamos Tarybos darbo grupės ir Parlamento komitetai gali padėti užtikrinti tinkamą politiką teritorinio poveikio ir sanglaudos prasme. Atsižvelgiant į tarpsektorinį strategijos pobūdį, rekomenduojama reguliari jos peržiūra įvairių sudėčių Taryboje.

Panašus požiūris taip pat būtinas vietos, regioniniu, subregioniniu ir nacionaliniu lygmenimis, politikos formavimą nuolat vertinant visuose lygmenyse.

2.3. Finansavimo derinimas

Esamomis ekonomikos sąlygomis Komisija pabrėžia poreikį veiksmingai naudoti turimus ES ir nacionalinius biudžeto išteklius. Kad kuo labiau padidintų makroregioninio finansavimo poveikį, valstybės narės ir kiti lėšų teikėjai turėtų užtikrinti (pakartotinį) prioritetų nustatymą pagal strategijos tikslus.

2011 m. birželio mėn. Komisijos pažangos ataskaitoje buvo nustatyta didelė pažanga šioje srityje, tačiau būtina dirbti toliau. Strategija duos laukiamų rezultatų tik tuomet, kai ji bus visapusiškai susieta su visais turimais ištekliais, įskaitant Europos regioninės plėtros fondą, Europos socialinį fondą, Europos žemės ūkio fondą kaimo plėtrai, Europos žuvininkystės fondą², Europos infrastruktūros tinklų priemonę, programą LIFE ir mokslinių tyrimų bei inovacijų, taip pat švietimo, kultūros ir sveikatos programas.

Siekiant tokio derinimo svarbu sutelkti dėmesį tiek į finansinius, tiek į struktūrinius pokyčius. Regiono veiklos programų valdančiosios institucijos turėtų laikytis lankstesnio požiūrio, pavyzdžiui, leisti finansuoti ilgalaikius projektus ir suteikti pradines investicijas. Nacionalinėse ir regioninėse programose turėtų būti labiau pabrėžtas tarpvalstybinis aspektas, nes nepakaks pasikliauti vien teritorinio bendradarbiavimo programomis. Turi būti toliau dirbama su įgyvendinimo priemonės sistema, siekiant pritraukti tarptautines finansų institucijas, kitus finansuotojus ir privatųjį sektorių, kad būtų padidintas turimų išteklių svorto poveikis.

Imtasi svarbių veiksmų siekiant padidinti makroregioninio požiūrio rėmimą 2014–2020 m. finansinėje programoje. Strategija pradėta įgyvendinti programavimo laikotarpio viduryje 2009 m., kai buvo nedaug galimybių įtakoti programų turinį, tačiau dabar į būsimo programavimo laikotarpio sanglaudos politikos pasiūlymus įtrauktos aiškios strateginės ir praktinės sąsajos. Rengiant partnerystės susitarimus ir veiklos programas regioniniu, nacionaliniu ir tarpvalstybiniu lygmenimis turi būti įtraukti makroregioniniai tikslai ir prioritetai. Reikalavimas finansavimą sutelkti į ribotą skaičių strategijai svarbių teminių sričių taip pat padeda pasiekti apčiuopiamų rezultatų.

Labai svarbu, kad visų lygmenų subjektai kuo greičiau imtų svarstyti, kaip ir kokiais prioritetais remdamiesi jie galėtų priderinti finansavimą//jie skirstys lėšas ateinančią finansinį laikotarpį, atsižvelgdami į veiksmų planą ir strategijos bei prioritetinės srities lygmeniu nustatytus uždavinius.

2.4. Valdymas

Dėl bandomojo strategijos pobūdžio ir todėl, kad ją įgyvendina labai įvairūs suinteresuotieji subjektai, įskaitant vietos ir regioninės valdžios institucijas, nacionalines ministerijas, Komisijos tarnybas, tarptautines finansų institucijas, privačiojo sektoriaus atstovus ir nevyriausybinės organizacijas, būtina atvira, tačiau efektyvi valdymo struktūra.

Remdamasi ligšioline patirtimi, Taryba ragina Komisiją ir susijusias valstybes nares bendradarbiauti, siekiant „patikslinti [...] svarbiausių ESBJSRS įgyvendinančių suinteresuotųjų

² Komisijos siūlymu nauju finansiniu laikotarpiu turėtų tapti Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondu.

subjektų³ vaidmenis ir atsakomybę, kad būtų nustatytos skaidrios rekomendacijos dėl jų funkcijų ir sudarytos palankesnės sąlygos jų darbui įgyvendinant strategiją“.

Bendradarbiaudama su šiais suinteresuotaisiais subjektais, Komisija nustatė kiekvienos iš keturių pagrindinių grupių vaidmenis ir užduotis⁴. Būtina užtikrinti tinkamus administracinius pajėgumus – ne strategijos naudai kitų prioritetų sąskaita, o siekiant paremti nuoseklesnes pastangas.

- Komisija užtikrina bendrą strategijos koordinavimą. Ji sudaro palankias sąlygas atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimui ir bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis stebi, rengia ataskaitas ir vertina pažangą.
- Dalyvaujančių valstybių narių paskirti nacionaliniai informacijos centrai užtikrina bendrą koordinavimą ir paramą strategijos įgyvendinimui atitinkamoje šalyje ir apskritai.
- Strategijos veiksmų planas apima prioritetines sritis ir horizontaliuosius veiksmus, dėl kurių sutarta po ilgų konsultacijų. Kad šie prioritetai būtų koordinuojami ir rezultatai būtų pasiekti laiku, prioritetinių sričių koordinatoriai ir horizontaliųjų veiksmų vadovai prižiūri savo srities projektų įgyvendinimą, taip pat skatindami makroregioninį poveikį ir dalindamiesi rezultatais.
- Pagrindinių projektų vadovai, bendrus prioritetinės srities tikslus paversdami konkrečia veikla su paskirtu vadovu ir tvarkaraščiu, tiesiogiai atsako už palankių sąlygų sudarymą praktiniam įgyvendinimui.

Be to, aukšto lygio visų ES valstybių narių atstovų darbo grupė reguliariai renkasi, kad patartų Komisijai įgyvendinimo klausimais, diskutuotų pagrindiniais valdymo klausimais ir padėtų užtikrinti strategijos įgyvendinimą ES mastu. Komisija skatins bendrus susitikimus su ES Dunojaus regiono strategijos aukšto lygio darbo grupe, kad užtikrintų dalijimąsi gerąja patirtimi. Iš tiesų reikėtų stiprinti ryšius su Dunojaus regiono ir su kitomis regioninėmis Atlanto, Arkties vandenynų ir kt. iniciatyvomis. Be to, galima būtų surengti susitikimus, pavyzdžiui, su Šiaurės dimensijos transporto ir logistikos partnerystės (ŠDTLP) aukšto lygio darbo grupe.

Siekiant didinti administracinį tvarumą, taip pat reikėtų strategijos arba atskirų prioritetinių sričių lygmeniu išnaudoti Europos teritorinio bendradarbiavimo grupių teikiamas galimybes.

2.5. Suinteresuotųjų subjektų, įskaitant privatųjį sektorių, dalyvavimas

Kad strategija būtų sėkminga, ją įgyvendinant turi dalyvauti visi susiję viešieji ir privatieji suinteresuotieji subjektai. Tai turėtų vykti tiek koncepcijos lygmeniu, įtakojant bendrą strategijos rengimą (pavyzdžiui, dalyvaujant atitinkamuose vidaus rinkos dialoguose), tiek praktiniu lygmeniu, prisidedant prie įgyvendinimo (pavyzdžiui, dalyvaujant skaitmeninės rinkos projektuose).

³ Nacionaliniai informacijos centrai, prioritetinių sričių koordinatoriai, horizontaliųjų veiksmų vadovai, pavyzdinių projektų vadovai.

⁴ Išsami informacija bus pateikta ES BJRS svetainėje.

Reikia plėtoti tokio dalyvavimo galimybes. Gilesnis Komisijos, susijusių valstybių narių, prekybos rūmų, pramonės konfederacijų, regioninių mokslinių tyrimų ir inovacijų grupių ir nevyriausybinių organizacijų (pvz., Baltijos vystymosi forumo) dialogas turėtų, pavyzdžiui, padėti būti išgirstiems verslo bendruomenės. Reikėtų skatinti tikslinius renginius, strategijos interesų suderinimą su privačiojo sektoriaus interesais, taip pat tikslingas konsultacijas strateginėmis temomis.

2.6. Kaimynai, regioninės ir tarptautinės organizacijos

Nors strategija yra orientuota į ES, sėkmė taip pat priklauso nuo glaudaus ir vaisingo bendradarbiavimo su kaimyninėmis šalimis. Reikėtų suintensyvinti bendradarbiavimą, visų pirma su Rusijos Federacija, naudojantis jau egzistuojančiomis platformomis⁵. Per šias platformas ir siekiant vengti dubliavimo bendri prioritetai turėtų virsti konkrečiais veiksmais.

Pavyzdžiui, nuolatinis dialogas su Šiaurės ministrų taryba užtikrins labiau koordinuotą žmogiškųjų ir finansinių išteklių naudojimą. Panašiai, nuolatinis bendradarbiavimas su Helsinkio komisija sustiprins strategijos veiksmų plano ir Helsinkio komisijos Baltijos jūros veiksmų plano įgyvendinimą.

2.7. Informuotumo didinimas

Būtina geresnė informacijos apie strategijos įgyvendinimą ir jos rezultatus sklaida. Tai pabrėžia tiek Komisija, tiek Taryba, o informaciją turėtų skleisti Komisija ir susijusios valstybės narės, pasitelkdamos kuo daugiau subjektų ir ryšių kanalų. Kad būtų sudarytos geresnės sąlygos naudotis finansavimo informacija, rasti partnerių ir jungti projektus į grupes, būtina dalytis gerąja patirtimi internetu, pavyzdžiui, sukūrus interneto portalą, kuriame būtų prieinamos atitinkamos svetainės. Naujas bendrų tikslų pabrėžimas, juos susiejant su toliau aprašytais tinkamai pavišintais rodikliais ir uždaviniais, taip pat aiškiai parodys, ko siekiama šia strategija.

2.8. Stebėsenos sistema

Taryba prašė parengti „realistinių ir įgyvendinamų tikslų bei rodiklių sistemą“. Komisija siūlo tris minėtus bendrus tikslus: apsaugoti jūrą, sujungti regioną ir padidinti gerovę.

Šiuos tikslus papildo rodikliai ir uždaviniai. Po plataus masto konsultacijų nustatyti šie nauji, tačiau iš esamų politikos sričių ir ilgalaikių planų išplaukiantys tikslai, kurie suteikia pagrindą veiksmingesnei stebėsenai ir vertinimui. Komisija siūlo juos įtraukti į peržiūrėtą veiksmų planą, kartu atlikus būtinus pakeitimus, taip pat nustatyti išsamius uždavinių bazinius scenarijus, kuriuos išsamiai stebės Komisija, rengdama ataskaitas.

Valstybės narės taip pat raginamos nustatyti rodiklius ir uždavinius atskiroms prioritetinėms sritims, įskaitant tarpinius uždavinius ir lyginamuosius standartus bendriems tikslams pasiekti. Tai palengvins ryšius su plačiąja visuomene ir suteiks strateginį susitelkimą strategijos veiksmų plano peržiūrai, prioritetinei gerų projektų atrankai ir vertinimui, taip pat aiškesnei informacijos apie strategijos pasiekimus sklaidai.

⁵ Kaip antai Šiaurės dimensija, Baltijos jūros valstybių taryba, Šiaurės ministrų taryba, Helsinkio komisija, tinklas „Baltijos jūros vizija ir strategijos“ (VASAB), Baltijos jūros valstybių subregioninio bendradarbiavimo grupė (BSSSC), Baltijos miestų sąjunga (UBC) ir Jungtinė Baltijos jūros mokslinių tyrimų ir plėtros programa BONUS (iniciatyva pagal 185 straipsnį).

3. Kad nauja sistema veiktų

Trys bendrieji tikslai – apsaugoti jūrą, sujungti regioną ir padidinti gerovę – suteikia aiškia sistemą svarbiems Baltijos jūros ir ES klausimams, įskaitant svarbiausius strategijos „Europa 2020“ aspektus.

3.1. Apsaugoti jūrą

Bendras Baltijos jūros aplinkos apsaugos tikslas yra iki 2020 m. pasiekti gerą aplinkos apsaugos būklę, kaip to reikalaujama pagal Jūrų strategijos pagrindų direktyvą, ir iki 2021 m. užtikrinti gerą apsaugos būklę pagal Buveinių direktyvą, laikantis ES biologinės įvairovės strategijos, ir išspręsti susijusius uždavinius, kaip to reikalaujama Helsinkio komisijos Baltijos jūros veiksmų plane.

Bendram tikslui – apsaugoti jūrą – labai svarbus griežtesnis susijusių ES teisės aktų, pavyzdžiui, susijusių su biologine įvairove, buveinėmis, žuvininkyste ir eutrofikacija, įgyvendinimas srityse, kuriose vėluojama visapusiškai įgyvendinti Miesto nuotekų valymo direktyvą, Nitratų direktyvą ir Vandens pagrindų direktyvą.

2011 m. Pasaulio laukinių gyvūnų apsaugos fondo (angl. WWF) Baltijos jūros rezultatų suvestinė parodė, kad nors Baltijos jūra vis dar yra viena labiausiai užterštų pasaulyje, o jos bloga būklė kelia grėsmę aplink ją gyvenančių 80 mln. gyventojų gyvenimo kokybei, aktyvios pastangos duoda rezultatų, net jei dar daug reikia nuveikti.

Šias pastangas dabar galima paremti užtikrinant koordinuotesnę strategijos įgyvendinimą.

- Kad sutarti aplinkos apsaugos prioritetai būtų paversti veiksmais ir kad būtų užtikrintas geresnis galiojančių teisės aktų vykdymas, būtinas **ilgalaikis aukšto lygio politinis įsipareigojimas**. Pavyzdžiui, į pavyzdinio projekto dėl fosfatų nenaudojimo plovikliuose rekomendacijas dabar turi būti atsižvelgta naujų valstybių narių teisės aktuose.
- **Politikos priemonių suderinimas su strategija** – pavyzdžiui, užtikrinant aplinkos apsaugos ir klimato klausimų (įskaitant aktualius mokslinių tyrimų rezultatus) įtraukimą į visas susijusias politikos sritis, įskaitant transportą, žemės ūkį ir pramonės politiką – taip pat sudaro sąlygas pasiekti ekologiškos jūros ir tinkamos pakrančių apsaugos tikslą. Tarpsektoriniu politikos planavimu siekiama, kad į sutartus Baltijos jūros regiono prioritetus pagal teritorinius poreikius būtų atsižvelgta visuose sektoriuose. Tai gali būti, pavyzdžiui, bendros žemės ūkio politikos konkrečios aplinkosaugos priemonės, kaip antai apsauginės juostos prie upių ir šlapžemių arba geresnis gyvūninių atliekų tvarkymas. Europos Vadovų Taryba, 2009 m. pritardama strategijai, paragino ją glaudžiai susieti su integruota jūrų politika.
- **Geresnis finansavimo susiejimas** su strategijos tikslais ypač svarbus jos aplinkos apsaugos ir klimato tikslų pasiekimui. Dėl jūros kylančios problemos yra pernelyg didelės, kad jas galėtų išspręsti viena šalis. Pavyzdžiui, kad būtų sumažintos vadinamosios mirties zonos jūroje, kurios šiandien dėl pernelyg didelės maistinių medžiagų koncentracijos apima apie šeštadalį jos dugno ploto, būtinos tolesnės koordinuotos investicijos į nuotekų valymo įrenginius, be kita ko šalinančius fosforą ir azotą.

- Strategijos tikslams, pavyzdžiui, netaršios ir saugios laivybos, įgyvendinti būtina **glaudesnė** nacionalinių, regioninių ir vietos administracijų bei mokslinių tyrimų institucijų ir kitų suinteresuotųjų subjektų, kaip antai laivų savininkų, uostų, logistikos bendrovių ir nevyriausybinių organizacijų **partnerystė**. Šiuo metu didelis laivų eismas dar labiau paaštrina problemas, sukeltas dėl pernelyg didelės maistinių medžiagų koncentracijos ir pavojingų medžiagų, išleidžiamų iš sausumoje esančių šaltinių per oro taršą, išmetamas šiltnamio efektą sukeliančias dujas, naftos ir kitų atliekų išleidimą, ir svetimų organizmų įvežimo. Bendros pastangos gali padėti privatiems suinteresuotiesiems subjektams geriau suprasti taisykles ir standartus, o viešajam sektoriui suteikti galimybę tiesiogiai naudotis informacija apie rinkos sąlygas ir poreikius.
- **Glaudesnis bendradarbiavimas su kaimyninėmis šalimis**, visų pirma Rusija, būtinas siekiant strategijos veiksmingesnio ir labiau suderinamo jūrų stebėjimo tikslo, taip pat prevencijos, pasirengimo ir reagavimo įvykus nelaimėms jūroje ir sausumoje, tikslų. Geras bendro stebėjimo Suomijos įlankoje pavyzdys turėtų būti pritaikytas visuose Baltijos jūros rajonuose.
- Pavyzdžiui, **bendrų prioritetų nustatymas su regioninėmis ir tarptautinėmis organizacijomis**, tokiomis kaip Helsinkio komisija, parems strategijos pastangas sprendžiant pavojingų medžiagų ir naikinamųjų žvejybos būdų, įskaitant neteisėtą, nedeklaruojamą ir nereglamentuojamą žvejybą, poveikio biologinei įvairovei ir neigiamų pasekmių žuvims ir žmonių sveikatai problemas. Pavojingos medžiagos ypač žalingos Baltijos jūros ekosistemai, atsižvelgiant į jos druskingumą ir lėtą vandens apykaitą (daugiau kaip 30 metų). Skatinant gyvūnų įvairovę ir sveikatą taip pat reikėtų atsižvelgti į klimato kaitos poveikį.

Tokiais būdais nauja strategijos sistema remia pastangas apsaugoti jūrą. Dabar regione reikia visapusiškai pasinaudoti teikiamomis galimybėmis ir priemonėmis.

Siekdama užtikrinti, kad minėtos sustiprintos sistemos būtų griežtai laikomasi, Komisija kaip pažangos apsaugant jūrą vertinimo pagrindą siūlo naudoti šiuos **rodiklius ir uždavinius**:

1. Vandens švarumas, vertinamas pagal iki 2020 m. pasiektiną gerą aplinkosaugos būklę, be kita ko mažinant maistingų medžiagų koncentraciją, laikantis uždavinių ir rodiklių, kurie bus nustatyti ateityje peržiūrėjus Jūrų strategijos pagrindų direktyvą ir atnaujintame Helsinkio komisijos Baltijos jūros veiksmų plane 2013 m.
2. Gausi ir sveika gyvūnija, iki 2020 m., vertinant pagal biologinės įvairovės ir ekosistemos būklę, įskaitant žuvų išteklius, laikantis atnaujintų tikslų, kuriuos 2013 m. nustatys Helsinkio komisija ir kurie bus nustatyti peržiūrėjus Jūrų strategijos pagrindų direktyvą.
3. Atnaujinto Helsinkio komisijos Baltijos jūros veiksmų plano priėmimas laiku 2013 m. ir visiškas įgyvendinimas iki 2021 m.
4. Netarši laivyba, vertinama pagal siekį panaikinti neteisėtą medžiagų išleidimą iki 2020 m., ir saugi laivyba, vertinama pagal siekį iki 2020 m. sumažinti avarijų skaičių 20 proc., palyginti su 2010 m.
5. Tarpvalstybinių ekosistemomis pagrįstų jūrų erdvės planų parengimas visame regione iki 2015 m.

6. Prisitaikymas prie klimato kaitos, iki 2020 m. priimant integruotą pakrančių apsaugos planą ir programą.
7. Didesnė sauga, užmezgus glaudesnę jūrų priežiūros institucijų bendradarbiavimą, geriau dalijantis informacija ir koordinuojant veiksmus, siekiant iki 2015 m. padidinti informuotumą ir veiksmingumą sprendžiant su jūra susijusius klausimus.

3.2. Sujungti regioną

Dėl ilgų atstumų, sudėtingų klimato sąlygų ir mažo infrastruktūros tankio daugelis rytinės Baltijos regiono dalies ir šiaurės Suomijos bei Švedijos zonų ir toliau yra vienos prasčiausiai pasiekiamų Europoje. Šios trūkstamos jungtys daug kainuoja, dėl jų netausiai naudojama energija ir jos kliudo vidaus rinkai bei siekti teritorinės sanglaudos tikslo.

Prioritetinėse srityse, kuriomis prisidedama prie strategijos tikslo sujungti regioną, atnaujinta strategijos sistema gali būti naudinga siekiant pažangių, tvarių ir integracinių teritorinių sprendimų.

- **Aukšto lygio politinis įsipareigojimas** ypač svarbus, pavyzdžiui, sudarant palankias sąlygas darbui pagal Baltijos energijos rinkos jungčių planą, kuriuo siekiama užtikrinti regioninę energijos infrastruktūrą tinkamam vidaus rinkos veikimui ir geresniam tiekimo saugumui. Tam svarbios tiek laiku investuotos lėšos, tiek rinkos reformos.
- **Geresnis politikos sričių suderinimas** sudarys palankias sąlygas tikram daugiaryšio makroregioninio transporto tinklui. Atitinkamos ministerijos kartu su Komisija, ŠDTLP ir kitomis regioninėmis institucijomis turi užtikrinti nuoseklesnes transporto, jūrų, aplinkos apsaugos ir klimato kaitos politikos priemones.
- Siekiant tvaraus ir plataus infrastruktūros tinklo, sujungiančio regione vis dar išliekančią rytų ir vakarų bei šiaurės ir pietų atskirtį, būtinas geresnis **finansavimo suderinimas** ir **glaudesni ryšiai su kaimyninėmis šalimis**. Siekiant įgyvendinti prioritetinius projektus, būtinas geresnis infrastruktūros plėtros ir finansavimo planavimas ir koordinavimas. Tai turėtų būti daroma laikantis TEN-T gairių ir visapusiškai naudojantis, pavyzdžiui, ŠDTLP platforma ir lėšomis iš Europos infrastruktūros tinklų priemonės ir TEN-T sistemos.

Tikslas sujungti regioną atitinka pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategijos „Europa 2020“ ir susijusių pavyzdinių iniciatyvų tikslus, nes juo makroregioninės pastangos sutelkiamos į žmogiškųjų išteklių potencialo plėtojimą ir pažangesnės bei tausiau išteklius naudojančios transporto ir energijos sistemos sukūrimą. Įgyvendinant šį tikslą būtina visapusiškai pasinaudoti naujos sanglaudos politikos pasiūlymais, visų pirma tarpvalstybinės infrastruktūros plėtojimui. Prie išorės sienų būtina remti ES muitinės infrastruktūros, įrangos, sistemų modernizavimą, taip pat administracinių gebėjimų stiprinimą. Be to, reikėtų atkreipti dėmesį į infrastruktūros atsparumą gaivalinėms nelaimėms arba žmogaus sukeltoms katastrofoms.

Kad užtikrintų tinkamus tolesnius veiksmus, Komisija siūlo pažangą vertinti pagal šiuos **rodiklius ir uždavinius**:

1. Geresnis ir tvarus vidinis ir išorinis regiono sujungimas, sumažinant kelionės laiką ir laukimo laiką prie išorės sienų, ko siekiama Europos infrastruktūros tinklų priemone. Šis siekis vertinamas pagal tai, ar užbaigti visi septyni TEN-T sausumos ir jūros prioritetiniai projektai, susiję su regionu, pavyzdžiui, Fëmarno juostos fiksuota jungtis iki 2020 m. ir geležinkelio linija „Rail Baltica“ iki 2024 m.
2. Baltijos šalių energetikos rinkų sujungimas su likusia regiono dalimi, laikantis Baltijos energijos rinkos jungčių plano, vertinamas pagal tai, ar iki 2015 m. dujų ir elektros energijos rinkos yra visiškai ir ekologiškai sujungtos.
3. Glaudesnis bendradarbiavimas vykdant bendrą tarpvalstybinį administravimą ir infrastruktūros planavimą ir įgyvendinimą, įskaitant jūros teritorijose.

3.3. Padidinti gerovę

Europos Sąjunga ir toliau susiduria su ekonominiais sunkumais. 2011 m. regiono padėties ataskaitoje – metiniame konkurencingumo ir bendradarbiavimo Baltijos jūros regione vertinime⁶ teigiama, kad po metus trukusio augimo didelėje regiono dalyje šiuo metu regiono perspektyvos prastėja. Ataskaitoje pabrėžiama ES šalių tarpusavio priklausomybė ir bendradarbiavimo svarba siekiant tvaraus ekonomikos augimo.

Atnaujinus strategijos sistemą, gerovės didinimo tikslas papildo priemonės, kuriomis siekiama sugrąžinti ekonomikos augimą, laikantis strategijos „Europa 2020“ tikslų. Atnaujinta sistema stiprinamas politikos formavimas ir įgyvendinimas, aiškiau susitelkiant į ekonomikos augimą ir naujų darbo vietų kūrimą, ir sudarant galimybes politikos formuotojams geriau įvertinti susijusias ar prieštaraujančias tendencijas. Siekiant sparčiai perkelti teisės aktus, kad būtų užtikrinta gerai veikianti vidaus rinka, būtinas didesnis **politinis įsipareigojimas**. Tai nepaprastai svarbu, nes didžioji dalis prekybos vyksta makroregione.

- **Politikos suderinimas** užtikrins darnią pagrindinių sektorių, kaip antai, žemės ūkio, kaimo plėtros (įskaitant miškininkystę) ir žuvininkystės, plėtrą. Bendros žuvininkystės politikos reforma – politikos peržiūros pavyzdys po strategijos rekomendacijos vykdyti decentralizuotą žuvininkystės valdymą, grindžiamą teritoriniais poreikiais.
- Remiant viso Baltijos jūros regiono Inovacijų sąjungą **finansavimas susiejamas** programomis grindžiamu metodu. Kad būtų pasiekti strategijos „Europa 2020“ tikslai, moksliniams tyrimams ir inovacijoms turi būti skiriami didesni ištekliai, skatinant pažangiąją specializaciją regione. Reikėtų visapusiškai išnaudoti priemonės „Horizontas 2020“ sukurtas galimybes.
- **Suinteresuotųjų subjektų**, įskaitant Komisiją, valstybes nares, prekybos rūmus ir pramonės konfederacijas, **dialogu** turėtų būti remiamas strategijos orientavimas į regiono pramonės politiką. Remiantis strategijos „Europa 2020“ pavyzdine iniciatyva „Globalizacijos erai pritaikyta pramonės politika“ ir Smulkiojo verslo aktu, strategija remiamos MVĮ (laikantis valstybės pagalbos taisyklių), sudarant palankesnes sąlygas gauti finansavimą, geresniu reglamentavimu ir padedant prisitaikyti prie globalizacijos. Būtinas didesnis dėmesys aplinkosaugos ir mažo anglies dioksido

⁶ Paskelbė Baltijos vystymosi forumas, Šiaurės ministrų taryba ir Europos investicijų bankas.

kiekio technologijoms; tai sritys, kuriose regionas pirmauja, tačiau būtinos glaudesnės politikos ir rinkos plėtros sąsajos. Pagrindiniai jūrų sektoriai taip pat turi galimybių augti. Įgūdžiai, kvalifikacija ir švietimo programos turi atitikti šiuos poreikius.

Be to, remiantis strategijos „Europa 2020“ pavyzdine iniciatyva „Naujų įgūdžių ir darbo vietų kūrimo darbotvarkė“, būtinas išsamesnis socialinių partnerių dialogas ateities darbo rinkos problemų, pavyzdžiui, demografinių pokyčių, sprendimo klausimais. Be to, dialogas turėtų apimti tokius klausimus kaip darbo našumo didinimas ir struktūrinių skirtumų mažinimas regione, taip pat makroregioninį socialinės įtraukties ir visuomenės sveikatos aspektą.

Judumą ir įgūdžių ugdymą reikėtų skatinti pasinaudojant esamomis iniciatyvomis, kaip antai „Nordplus“ mainų sistema, taip pat esamomis ir būsimomis priemonėmis, pavyzdžiui, „Erasmus visiems“ arba „Judus jaunimas“. Turėtų būti sudaromos palankios sąlygos kultūriniam mainams. Reikėtų visapusiškai pasinaudoti tyrėjų judumo ir inovacijų sklaidos galimybėmis, pavyzdžiui, pagal Jungtinę Baltijos jūros mokslinių tyrimų ir plėtros programą BONUS. Reikėtų skatinti įvairaus amžiaus asmenų iš skirtingų sektorių dalyvavimą švietimo ir mokslo mainų ir bendradarbiavimo programose. „Protų apykaita“ turėtų tapti nauju modeliu, apsaugančiu nuo „protų nutekėjimo“. Be to, visi turėtų bendradarbiauti kovojant su mažiau patraukliomis judumo apraiškomis, pavyzdžiui, organizuotu nusikalstamumu, įskaitant neteisėtą prekybą ir kontrabandą.

Remdamasi atnaujinta sistema, Komisija siūlo pažangą vertinti pagal šiuos **rodiklius ir uždavinius**:

1. Iki 2020 m. regioninės prekybos ir tarpvalstybinių paslaugų apimtį padidinti 15 proc.
2. Iki 2020 m. asmenų, dalyvaujančių kultūros, švietimo ir mokslo mainų ir bendradarbiavimo programose, skaičių padidinti 20 proc.
3. Be minėtų politikos rodiklių, gali būti naudingi šie konteksto rodikliai, padedantys vertinti strategiją platesniame regiono socialinės ir ekonominės raidos fone:
 - (a) skirtumų mažinimas, vertinamas pagal mažiau išsivysčiusių valstybių narių BVP didėjimą iki labiau išsivysčiusių lygio;
 - (b) nedarbo mažinimas, pasiekiant strategijos „Europa 2020“ tikslą, kad 75 proc. 20–64 metų amžiaus žmonių turėtų darbą;
 - (c) bendrosios išlaidos moksliniams tyrimams ir plėtrai, vertinamos pagal investicijas į mokslinius tyrimus ir plėtrą bei inovacijas, kurios iki 2020 m. visame regione turėtų siekti bent 3 proc., kaip nustatyta strategijoje „Europa 2020“;
 - (d) nacionalinių tikslų, pagrįstų strategijos „Europa 2020“ klimato ir energetikos sričių tikslais, įgyvendinimas.

4. Judėti pirmyn

Praktiniais veiksmais, kuriais atsižvelgiama į regiono geografines savybes ir makroregioninę dinamiką, ES Baltijos jūros regiono strategija stiprinamas esamų Europos ir nacionalinių išteklių naudojimas. Ja siekiama politinį įsipareigojimą paversti įsipareigojimu veikti kiekviename etape.

Pirmiau aprašyta peržiūrėta strategijos sistema šios pastangos sustiprinamos. Ja remiami veiksmai ir rezultatai, pagrindinį dėmesį sutelkiant į tris bendruosius tikslus: apsaugoti Baltijos jūrą, sujungti šį didelį regioną ir padidinti jo gerovę. Jų siekiama skatinant politinį įsipareigojimą, geriau susiejant politikos priemones ir finansavimą ir nustatant dalyvaujančių subjektų atsakomybę. Ja remiamas geresnis suinteresuotųjų subjektų integravimas, glaudesnis bendradarbiavimas su ES nepriklausančiomis valstybėmis bei privačiuoju sektoriumi ir geresnis komunikavimas. Šiems tikslams nustatyti rodikliai ir uždaviniai, kuriais remiantis pagal stebėsenos ir vertinimo sistemą bus vertinama pasiekta pažanga.

Svarbu, kad dalyvaujančios vyriausybės ir regionai strategijai įgyvendinti skirtų pakankamus išteklius ir kad visais lygmenimis, rengiantis būsimam finansiniam laikotarpiui, būtų numatytas tinkamas finansavimas.

Komisija yra įsitikinusi, kad šia sistema integruotai ir tvariai prisidedama prie ekonominės, socialinės bei teritorinės sanglaudos ir pažangaus, integracinio ir tvaraus augimo strategijos „Europa 2020“ tikslų. Todėl ji ragina Tarybą apsvarstyti šį komunikatą ir jam pritarti.